

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ / ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ	ΝΙΚΟΣ ΕΡΗΝΑΚΗΣ		
ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ		
ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΦΣ3.8	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5-8
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Φιλοσοφία της Ψηφιακότητας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	10
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Παράδοση, Σεμινάριο, Άσκηση</i>	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Ειδικού υποβάθρου, επιστημονικής περιοχής, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΜΑΘΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΟΧΙ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά (αν χρειαστεί και αγγλικά)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

• Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της άσκησης, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές:

- Θα έχουν γνώση και κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών και επίδικων ζητημάτων τόσο του ψηφιακού, αλλά και του σχετικού πολιτικού και κοινωνικού πλαισίου της εποχής.
- Θα έχουν συνεκτική και συμπαγή γνώση ορισμένων από τα σημαντικότερα αναλυτικά και κριτικά επιχειρήματα σχετικά με τη σύνδεση φιλοσοφίας και ψηφιακότητας, δηλαδή συστηματικού, αναλυτικού και κριτικού στοχασμού σε σχέση με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στο ψηφιακό πεδίο.
- Θα έχουν την ικανότητα να αξιολογήσουν τις πολιτισμικές, κοινωνικοπολιτικές και ηθικές διαστάσεις του διεθνούς ψηφιακού μετασχηματισμού της εποχής μας.
- Θα έχουν αναπτύξει τη δεξιότητα να παρουσιάζουν προφορικά και να αναλύουν τα κύρια επίδικα ζητήματα της εν λόγω θεματικής, όπως και να συγκροτούν τα δικά τους φιλοσοφικά επιχειρήματα σχετικά με αυτά.
- Θα έχουν την ικανότητα να συντάξουν μια εργασία στην οποία θα συζητούν αναλυτικά και κριτικά επιλεγμένες φιλοσοφικές θέσεις, όπως και να συγκροτούν τη δική τους άποψη σχετικά με αυτές.
- Θα έχουν εξοικειωθεί με θεωρητικά, γνωσιολογικά και πραγματολογικά δεδομένα αναφορικά με τα επίδικα ζητήματα της σχέσης ψηφιακότητας και σύγχρονου στοχασμού.
- Θα έχουν καλλιεργήσει κριτική και κανονιστική δυνατότητα αναφορικά με τα επίδικα πολιτισμικά, κοινωνικοπολιτικά και ηθικά ζητήματα στο πεδίο της ψηφιακής υπερπραγματικότητας.
- Θα γνωρίζουν και θα είναι σε θέση να αναλύουν τις μετατοπίσεις που επιφέρουν οι ψηφιακές τεχνολογίες στον τρόπο πολιτισμικής λειτουργίας των σύγχρονων κοινωνιών.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Αυτόνομη εργασία

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο κόσμος μας υφίσταται την πρόκληση ενός πρωτόγνωρου ψηφιακού μετασχηματισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, πώς η ψηφιακή υπερπραγματικότητα, μέσα από την εικονική, δυνητική και επαυξημένη πραγματικότητα, μπορεί είτε να απειλήσει και διαφθείρει είτε να αναπτύξει και εμπλουτίσει τις ιδέες

για το ποιοι είμαστε και προς τα πού οδεύουμε; Το μάθημα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως η φύση της ψηφιακής (υπερ)πραγματικότητας, οι ηθικο-πολιτισμικές και κοινωνικο-πολιτικές προεκτάσεις της τεχνητής νοημοσύνης, η ψηφιακή ταυτότητα, η δημιουργικότητα και η αυθεντικότητα ανάμεσα στην εικόνα και στον λόγο, οι ανησυχίες για την προστασία των προσωπικών ελευθεριών, της ισότητας και της ιδιωτικής ζωής, όπως και οι ευρύτερες συνέπειες της ψηφιακής επανάστασης. Στο παρόν μάθημα, με έναν συνδυασμό τόσο κλασικών και νεότερων όσο βεβαίως και σύγχρονων φιλοσοφικών κειμένων, θα διερευνήσουμε τα τεχνολογικά θεμέλια και τις πρακτικές συνέπειες, τους κινδύνους αλλά και τις προκλήσεις και ευκαιρίες της ψηφιακής εποχής. Πιο συγκεκριμένα, αποφεύγοντας τόσο τους τεχνοφοβικούς όσο και τους τεχνολαγνικούς κινδύνους που ελλοχεύουν, βάσει μιας ήπιας τεχνοφιλίας θα διερευνήσουμε σε ποιο επίπεδο, με ποιον τρόπο και με τι μέσα μπορεί να συμβάλει ο σύγχρονος, συγκροτητικός, αναλυτικός και κριτικός φιλοσοφικός στοχασμός στην προσπάθεια όχι μόνο να εντοπίσουμε, αναλύσουμε και κατανοήσουμε αυτές τις ψηφιακές αλλαγές, αλλά και να προτείνουμε το πώς θα θέλαμε να τις ρυθμίσουμε και στρέψουμε προς το όφελος των ιδεών και αξιών που θεωρούμε πως συγκροτούν, διαφυλάσσουν και αναπτύσσουν την ανθρωπινότητά μας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση βάσεων δεδομένων • Παρουσιάσεις – διδασκαλία με εξειδικευμένο λογισμικό (ppt, videos, διαδραστικά ψηφιακά περιβάλλοντα κ.ά.) • Εξειδικευμένο διδακτικό υλικό, ανακοινώσεις & επικοινωνία μέσω της πλατφόρμας e-learn • Επικοινωνία μέσω email 	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i></p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	<p>Σεμινάρια</p>	<p>39</p>
	<p>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</p>	<p>80</p>
	<p></p>	<p></p>
	<p></p>	<p></p>
	<p>Συγγραφή τελικής γραπτής εργασίας</p>	<p>131</p>
<p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p>250</p>	

<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Τελική Αξιολόγηση:</p> <p>Δημόσια παρουσίαση, συγγραφή εργασίας.</p> <p>Κριτήρια αξιολόγησης:</p> <p>Σύνδεση με την προβληματική του μαθήματος, συλλογιστική ικανότητα (επαγωγική, παραγωγική, αναλογική, αναλυτική και κριτική σκέψη), σαφήνεια και ακρίβεια διατύπωσης, βαθμός κατανόησης των επίδικων ερωτημάτων και προβληματισμών, ικανότητα στη διαχείριση εννοιών και συνδέσεων ανάμεσα στα διαφορετικά πεδία της σχετικής θεματικής.</p>
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>-Πρωτογενής βιβλιογραφία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λένγ, Ρ., 1999, <i>Δυνητική πραγματικότητα. Η φιλοσοφία του πολιτισμού και του κυβερνοχώρου</i>, Αθήνα: Κριτική. [κωδ. ΕΥΔΟΞΟΣ: 11515] • Ερηνάκης, Ν., και Κουρή, Γ., (επιμ. συλλογικού τόμου), 2023, <i>Σύγχρονος Πολιτικός Στοχασμός & Εναλλακτικές Πολιτικές</i>, Αθήνα: ΕΝΑ. [κωδ. ΕΥΔΟΞΟΣ: 122087707] <p>Δευτερογενής βιβλιογραφία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adams, R., 2021, "Can artificial intelligence be decolonized?", <i>Interdisciplinary Science Reviews</i>, 46(1–2): 176–197. • Bechtel, W., 1985, "Attributing Responsibility to Computer Systems", <i>Metaphilosophy</i>, 16(4): 296–306. • Bernholz L., Landemore H., and Reich R. (eds.), <i>Digital Technology and Democratic Theory</i>, 2021, Chicago: University of Chicago Press • Bijker, Wiebe E., and John L. (eds), 1992, <i>Shaping Technology/Building Society: Studies in Sociotechnical Change</i>, Cambridge, MA: MIT Press. • Borgmann, Albert, 1984, <i>Technology and the Character of Contemporary Life: A Philosophical Inquiry</i>, Chicago and London: University of Chicago Press. • Butler, Rex, 1999, <i>Jean Baudrillard: The Defense of the Real</i>, London and Thousand Oaks: Sage. • Chalmers, D. J., 2022, <i>Reality+: Virtual Worlds and the Problems of Philosophy</i>, New York: W. W. Norton. • Coeckelbergh, Mark, 2022, <i>The Political Philosophy of AI: An Introduction</i>, Cambridge: Polity. • Debord, Guy, 1970, <i>The Society of the Spectacle</i>, Detroit: Black and Red. • Goodman, Nelson and Catherine Z. Elgin, 1988, <i>Reconceptions in Philosophy</i>, London: Routledge. • Grau, Oliver, 2003, <i>Virtual Art: From Illusion to Immersion</i>, Cambridge, MA: MIT Press. • Kellner, Douglas, 1995, <i>Media Culture. Cultural Studies, Identity and Politics Between the Modern and the Postmodern</i>, London and New York: Routledge. • Kitcher, Philip, 2001, <i>Science, Truth, and Democracy</i>, Oxford and New York: Oxford University Press. • Longino, Helen, 1990, <i>Science as Social Knowledge: Values and Objectivity in Scientific Inquiry</i>, Princeton: Princeton University Press. • Mitchell, W. J. T., <i>The Language of Images</i>, University of Chicago Press, 1980. • Nissenbaum, Helen, 2010, <i>Privacy in Context: Technology, Policy, and the Integrity of Social Life</i>, Stanford, CA: Stanford Law Books. • Rush, Michael, 2005, <i>New Media in Art</i>, London: Thames & Hudson.

- Sclove, Richard E., 1995, *Democracy and Technology*, New York: The Guilford Press.
- Smuts, Aaron, 2009, "What is Interactivity?", *Journal of Aesthetic Education*, 43(4): 53–73.
- Stearns, William and William Chaloupka (eds.), 1992, *The Disappearance of Art and Politics*, New York and London: Saint Martins and Macmillan Press.
- Tavinor, Grant, 2019, "On Virtual Transparency". *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 77(2): 145–156.
- Winner, Langdon, 1977, *Autonomous Technology: Technics-out-of-Control as a Theme in Political Thought*, Cambridge, MA and London: MIT Press.
- Zuboff, Shoshana, 2017, *The Age of Surveillance Capitalism*, New York: Public Affairs.

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- *AI and Society*
- *The Philosophical Review*
- *Philosophy and Technology*
- *Journal of Political and Social Philosophy*
- *Journal of Political Philosophy*